

Назаренко Наталія Володимирівна,

історик, мистецтвознавець, м. Харків

ОРІЄНТОВНИЙ КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН УРОКІВ МИСТЕЦТВА У 8-МУ КЛАСІ (І семестр)

(до підручника: Назаренко Н. В., Чен Н. В., Галєгова Д. О. Мистецтво. 8 клас. – Харків : ТОВ «Оберіг», 2016.– 192 с.)
35 год на рік (1 год на тиждень), з них 4 год – резервний час

№ уроку	Тема уроку Змістове наповнення уроку	К-сть годин	Дата	Орієнтовні практичні завдання
1-2	<p>Мистецтво як вид людської діяльності. Художній образ. Види мистецтва. Засоби художньої виразності. Стили та напрями мистецтва.</p> <p>Тема 1. Античний стиль (4 год)</p> <p>Поняття «античність». Основа античної культури (естетичні поняття <i>міри, гармонії та краси</i>).</p> <p>Відображення емоцій і почуттів, думок і мрій людини в цінностях мистецтва.</p> <p>Архітектура</p> <p>Основні характерні риси, властиві архітектурі Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Види, художні засоби.</p> <p><u>Основні поняття</u>: античний стиль, архітектура, архітектурний ордер, базилика, неф.</p> <p>Скульптура</p> <p>Скульптура – один з улюблених видів мистецтва стародавніх греків. Основні характерні риси, види скульптури (кругла скульптура та рельєф), художні засоби. Історія розвитку античної скульптури: <i>архаїчний, класичний та елліністичний</i> періоди. Скульптори Мірон, Фідій і Пракситель, Херес, Піфократ, Агесандр, Полідор та Афінатор.</p> <p>Перлини римської культури – скульптурні портрети. Рельєфні композиції. Статуї тогатур.</p> <p><u>Основні поняття</u>: скульптура.</p> <p>Живопис</p> <p>Живопис Стародавньої Греції – фрески та мозаїка. Вазопис. Давньоримська мозаїка.</p> <p><u>Основні поняття</u>: фреска, мозаїка.</p>	2		<p>Учні здійснюють аналіз тексту та ілюстрацій підручника, беруть участь у дискусіях.</p> <p>Взаємна оцінка знань із різних видів мистецтва (робота в парах).</p> <p>Групова робота</p> <ol style="list-style-type: none"> Підготувати доповідь на тему: «Великі скульптори античності – Мірон, Фідій і Пракситель». Доповідь слід супроводжувати ілюстративним матеріалом. Підготувати театральний вечір на тему: «Роль музики й театру в суспільному й особистому житті греків», використовуючи поезію й музику стародавніх греків. <p>Колективна робота</p> <ol style="list-style-type: none"> Влаштувати в класі виставку учнівських замальовок архітектурних споруд античного періоду. Виконати графічні та живописні роботи в різних жанрах (за вибором). Підготувати та провести конференцію на тему: «Антична культура як основа формування особистості». Зробити запис музичних творів для шкільної фонотеки. Враховуючи інтереси й можливості учнів, учитель допомагає їм обрати для самостійної роботи тему з розділу «Античний стиль» для індивідуального або групового проекту, який вони виконуватимуть протягом I півріччя.
3	<p>Музичне мистецтво</p> <p>Характерні риси давньогрецької музики. Синкретизм, одноголосся. Хоровий спів. Давньогрецькі музичні інструменти. Вплив музики Стародавньої Греції на розвиток європейської професійної музичної культури та музичної науки.</p> <p>Музична культура в Стародавньому Римі.</p> <p>Слухаємо музику (на вибір учителя).</p> <p><u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u></p> <p>За допомогою Інтернету знайдіть та послушайте такі твори:</p> <p>Антична грецька музика – Melpomēn, Mēlōmai (V ст.).</p> <p>Антична музика. Рим</p> <p>Античний театр</p> <p>Театральне мистецтво Стародавньої Греції та Стародавнього Риму. Жанри театру.</p> <p><u>Основні поняття</u>: трагедія і комедія.</p>	1		
4	<p>Вітчизняні архітектурні пам'ятки стародавніх епох</p> <p>Трипільська цивілізація. Архітектура грецьких міст Північного Причорномор'я: Ольвія, Херсонес, Пантікапей.</p>	1		

<p>5-6</p>	<p>Тема 2. Візантійський стиль (3 год) Візантійський стиль у мистецтві. Три періоди: <i>ранньовізантійський</i> (V–VIII ст.), <i>середньовізантійський</i> (VIII–XIII ст.) і <i>пізньовізантійський</i> (XIII–XV ст.). Вплив православної церкви на мистецтво Візантії. Відображення емоцій і почуттів, думок і мрій людини в цінностях мистецтва. Архітектура Візантійський стиль – офіційний стиль в архітектурі раннього християнства. Характерні риси цього стилю. Храмове будівництво, розвиток купольних храмів (купольні базилики). Особливий тип архітектурних комплексів візантійської епохи – замські монастирі. Церковна архітектура України. Скульптура Скульптура Візантії: рельєфні ікони, різноманітні рельєфні капітели та декоративне різьблення. Живопис Три основні напрямки живопису у Візантії: церковна мозаїка і фреска, іконопис, книжкова мініатюра. Характерні риси візантійського живопису. Жанри монументального живопису (<i>фреска і мозаїка</i>) та іконопис Київської Русі, які склалися на основі візантійських шкіл.</p>	<p>2</p>	<p>Учні здійснюють аналіз тексту та ілюстрацій підручника, беруть участь у дискусіях. Взаємна оцінка знань із різних видів мистецтва (<i>робота в парах</i>). Учні здійснюють порівняння творів різних видів та стилів мистецтва: античного і візантійського. Групова робота 1. Підготувати доповідь на тему: «Вплив візантійських шкіл на іконопис Київської Русі». 2. Підготувати та провести театральний вечір на тему: «Роль музики в суспільному й особистому житті візантійців», використовуючи музику візантійців. Колективна робота 1. Влаштувати в класі виставку учнівських замальовок архітектурних споруд візантійського періоду. Виконати графічні та живописні роботи у різних жанрах (за вибором). 2. Підготувати та провести конференцію на тему: «Візантійська церковна музика як основа східнослов'янської, зокрема української, церковної музики». 3. Зробити запис музичних творів для шкільної фонотеки. 4. Враховуючи інтереси й можливості учнів, учитель допомагає їм обрати для самостійної роботи тему з розділу «Візантійський стиль» для індивідуального або групового проекту, який вони виконуватимуть протягом I півріччя.</p>
<p>7</p>	<p>Музичне мистецтво Багатонаціональний і релігійний характер візантійської музичної культури. Псалми, гімни, алілуйний спів. Візантійська музична система – осмогласіє – основа духовно-співочої культури. Жанри церковної музики – <i>канон і тропар</i>. Світська музика. Народна музика. Основні поняття: візантійський стиль, псалми, гімни, алілуйний спів, канон і тропар. Слухаємо музику (на вибір учителя). Орієнтовний матеріал для сприймання За допомогою Інтернету знайдіть та послухайте такі твори: Кондак і тропар Різдва Христового. Візантійська народна музика – композиція 9. Візантійська народна музика – композиція 6.</p>	<p>1</p>	
<p>8-9</p>	<p>Тема 3. Романський стиль (3 год) Романський стиль – перший справді загальноєвропейський стиль, попри певні національні відмінності. Відображення емоцій і почуттів, думок і мрій людини в цінностях мистецтва. Архітектура Вплив римського архітектурного стилю та візантійського мистецтва на романський стиль. Релігійне забарвлення культури романського періоду. Функціональне призначення романської архітектури. Характерні риси архітектурних споруд цього стилю. Основні типи будівель романського стилю: лицарський замок, монастирський ансамбль і храм. Українська середньовічна культура. Основні поняття: романський стиль. Скульптура Монументальна скульптура, рельєфи романського стилю. Живопис Розвиток живопису (здебільшого монументально-декоративного), мозаїка, фрески та книжкова мініатюра в романський період. Характерні риси стилю в живопису. Середньовічні вітражі.</p>	<p>2</p>	<p>Учні здійснюють аналіз тексту та ілюстрацій підручника, беруть участь у дискусіях. Взаємна оцінка знань із різних видів мистецтва (<i>робота в парах</i>). Учні здійснюють порівняння творів різних видів та стилів мистецтва: античного, візантійського і романського. Групова робота 1. Підготувати фотодоповідь на тему: «Розвиток зодчества в середньовічній Україні (X–XII ст.)». 2. Підготувати й провести театральний вечір на тему: «Музика в епоху романського стилю – григоріанський хорал як традиційний спів католицької церкви і східнослов'янський богослужбовий спів – знаменний спів», використовуючи музику романського періоду. Колективна робота 1. Влаштувати в класі виставку учнівських замальовок архітектурних споруд романського періоду. Виконати графічні та живописні роботи у різних жанрах (за вибором). 2. Зробити запис музичних творів для шкільної фонотеки.</p>
<p>10</p>	<p>Музичне мистецтво Характерна риса музики в епоху романського стилю – <i>григоріанський хорал, або григоріанський спів</i>, – традиційний спів католицької церкви. Східнослов'янський богослужбовий спів – <i>знаменний спів</i>. Особливості музичної мови епохи Середньовіччя. Система позначення звуків і лінійна нотація. Гвідо Аретінський (Гвідо д'Ареццо). Слухаємо музику (на вибір учителя) Орієнтовний матеріал для сприймання За допомогою Інтернету знайдіть та послухайте такі твори: Григоріанський хорал. «Аве, Марія».</p>	<p>1</p>	

	<p>Григоріанський хорал в сучасній обробці. Хор знаменного співу. Україна, Київ. Літургія. Антифон 1-й, подібний до 7 гл. «Не до того възбраняємі єсми», знаменний спів. Новоістинноречний текст.</p> <p>Театр Мандрівні забавники: жонглери, менестрелі, скоморохи. Професійні співаки-поети: у Франції – трубадури і трувери, в Німеччині – мінезингери. Літургійна драма. Пастораль.</p>			<p>3. Враховуючи інтереси й можливості учнів, учитель допомагає їм обрати для самостійної роботи тему з розділу «Романський стиль» для індивідуального або групового проекту, який вони виконуватимуть протягом I півріччя.</p>
11-12	<p>Тема 4. Готика (3 год) Формування нової міської культури – готики. Готичне мистецтво – <i>культове за призначенням і релігійне за тематикою</i>. Основні риси готичного стилю. Відображення емоцій і почуттів, думок і мрій людини в цінностях мистецтва. <u>Основні поняття</u>: готичний стиль. Архітектура Готичний стиль в архітектурі, здебільшого в архітектурі культових споруд. Характерні риси готики. Каркасна система готичної архітектури. Порівняння характерних рис двох стилів: романського та готики. Розквіт готики в Україні. Скульптура Основний вид образотворчого мистецтва в епоху готики – монументальна скульптура. Головні риси, що характеризують готичну скульптуру. Живопис Епоха готики – час розквіту живопису не у формі стінного розпису, а книжкової мініатюри, розпису стулок вітарів, мистецтва вітражу, декоративних мистецтв.</p>	2		<p>Учні здійснюють аналіз тексту та ілюстрацій підручника, беруть участь у дискусіях. Взаємна оцінка знань із різних видів мистецтва (<i>робота в парах</i>). Учні здійснюють порівняння творів різних видів та стилів мистецтва: античного, візантійського, романського й готичного. Групова робота 1. Підготувати гру за зразком «Що, де, коли?» на тему: «Розвиток зодчества в Україні в XII–XV ст.». 2. Підготувати та провести театральний вечір на тему: «Театр у період готики», використовуючи музику цього періоду. Колективна робота 1. Влаштувати в класі виставку учнівських замальовок архітектурних споруд періоду готики. Виконати графічні та живописні роботи в різних жанрах (за вибором). Створення скульптури малих форм (ліплення, паперопластика). 2. Підготувати та провести конференцію на тему: «Характерні риси музики в епоху готики». 3. Зробити запис музичних творів для шкільної фонотеки. 4. Враховуючи інтереси й можливості учнів, учитель допомагає їм обрати для самостійної роботи тему з розділу «Готика» для індивідуального або групового проекту, який вони виконуватимуть протягом I півріччя.</p>
13	<p>Музичне мистецтво. Театр Релігійна і світська спрямованість музичного мистецтва готичного Середньовіччя в Європі. Музичні течії: <i>мандрівні співаки і виконавці на музичних інструментах, дворяни-трубадури у Франції; мінезингери</i> – поети-музиканти в Німеччині. Розквіт монастирських шкіл духовної музики. Зміцнення значення багатоголосся. Композитор Г. де Машо. Музичні інструменти цього періоду. Театральні вистави. Містерія. Мораліте. Слухаємо музику (на вибір учителя). <u>Орієнтовний матеріал для сприймання</u> За допомогою Інтернету знайдіть та прослухайте такі твори: Гійом де Машо, «Guillaume de Machaut – Messe de Notre Dame».</p>	1		<p>Учні здійснюють аналіз тексту та ілюстрацій підручника, беруть участь у дискусіях. Взаємна оцінка знань із різних видів мистецтва (<i>робота в парах</i>). Учні здійснюють порівняння творів різних видів та стилів мистецтва: античного й Ренесансу. Групова робота 1. Підготувати доповідь на тему: «Розвиток музичного мистецтва в Україні в XV–XVI ст.». 2. Підготувати та провести театральний вечір на тему: «Театр епохи Відродження», використовуючи музику цього періоду. Колективна робота 1. Влаштувати в класі виставку учнівських замальовок на тему: «Архітектурні споруди епохи Відродження». Створення скульптури малих форм (ліплення, паперопластика).</p>
14-15	<p>Тема 5. Ренесанс (3 год) Характерні риси мистецтва епохи Відродження. Повернення до принципів і форм античного мистецтва. Відображення емоцій і почуттів, думок і мрій людини в цінностях мистецтва. Порівняння характерних ознак двох епох: Середньовіччя й Відродження. <u>Основні поняття</u>: Ренесанс. Архітектура Період Раннього Відродження. Найхарактерніші пам'ятки архітектури Раннього Ренесансу. Архітектори Раннього Відродження та їхні твори. Високе Відродження. Архітектори Високого Відродження та їхні твори. Основні елементи стилю Ренесанс у архітектурі. Найбільш виразні й своєрідні архітектурні пам'ятки Ренесансу на території України. Скульптура Розвиток скульптури в Італії в епоху Раннього Відродження. Характерні риси. Фонтани. Творчість відомих майстрів епохи Відродження: Донателло, Л. Гіберті, Я. делла Кверча, Л. делла Роббіа, А. Роселліно, Мікеланджело Буонарроті.</p>	2		<p>Учні здійснюють аналіз тексту та ілюстрацій підручника, беруть участь у дискусіях. Взаємна оцінка знань із різних видів мистецтва (<i>робота в парах</i>). Учні здійснюють порівняння творів різних видів та стилів мистецтва: античного й Ренесансу. Групова робота 1. Підготувати доповідь на тему: «Розвиток музичного мистецтва в Україні в XV–XVI ст.». 2. Підготувати та провести театральний вечір на тему: «Театр епохи Відродження», використовуючи музику цього періоду. Колективна робота 1. Влаштувати в класі виставку учнівських замальовок на тему: «Архітектурні споруди епохи Відродження». Створення скульптури малих форм (ліплення, паперопластика).</p>

16	<p>Живопис Фреска епохи Відродження. Флорентійські художники Дж. ді Бондоне і Мазаччо. Художники Високого Ренесансу в Італії: Л. да Вінчі, Рафаель Санті, Мікеланджело Буонарроті. Німецький художник, математик і теоретик мистецтва А. Дюрер.</p> <p>Музичне мистецтво Музика в період Відродження як повноправний вид мистецтва. Основа музичної культури: <i>меси, мотети, гімни та псалми</i>. Нові музичні інструменти. <i>Основні поняття</i>: <i>меса, мотет.</i> Слухаємо музику (на вибір учителя). <i>Орієнтовний матеріал для сприймання</i>: За допомогою Інтернету знайдіть та послухайте такі твори: Джон Данстейбл, «Preco Preheminenciae»; Орландо ді Лассо, «Oriana»; Йоганнес Окегем, «Gaudeamus» – студентська пісня (гімн) латинською мовою.</p>	1	<p>2. Підготувати та провести конференцію на тему: «Характерні риси Ренесансу в мистецтві України».</p> <p>3. Зробити запис музичних творів для шкільної фонотеки.</p> <p>4. Враховуючи інтереси й можливості учнів, учитель допомагає їм обрати для самостійної роботи тему з розділу «Епоха Відродження» для індивідуального або групового проекту, який вони виконуватимуть протягом II півріччя.</p>
----	--	---	--

АННОТАЦІИ

Падалка Г. Н. Развитие художественного образования: модернизационные аспекты

В статье рассмотрены теоретико-практические подходы к обновлению художественного образования. Акмеологические ориентиры выступают смысловым ядром прогностики в области художественного образования, предопределяя становление и развитие акмеологической арт-педагогике как самостоятельной отрасли педагогического знания, направленного на выяснение закономерностей, обеспечивающих достижение высокого уровня в художественном обучении, воспитании и развитии личности. Ведущими принципами акмеологически направленного обучения искусству определены принципы акмеологического целеполагания художественной деятельности, акмеологического осознания художественных ценностей, акмеологической регуляции художественно-творческой деятельности. Развитие художественного образования обуславливается также потребностью создания индивидуально-адаптированных технологий, ориентированных на разработку методов достижения персонально направленного результата художественного обучения каждого ученика. Внедрение аксиологического подхода связано с активизацией самостоятельного оценочного отношения учащихся к художественным образам, привлечением

их к мысленному диалогу с автором произведения, к выявлению личностно-ценностного смысла общения с искусством. Гедонистическое направление обучения акцентирует роль эстетического наслаждения в восприятии и созидании учениками искусства.

Ключевые слова: художественное образование, модернизация, акмеологические, аксиологические, гедонистические принципы, адаптивные технологии.

Николаи Г. Ю., Реброва Е. Е. Теоретико-методологические основы исследования хореографического педагогического образования в Украине

В статье освещены проблемы специальной подготовки будущих учителей хореографического искусства, способных использовать хореографию как педагогический ресурс передачи национальных ценностей от поколения к поколению, духовного и физического оздоровления детей и юношества. Представлены результаты первого этапа выполнения комплексного научно-исследовательского проекта «Теоретические и методические основы развития хореографического педагогического образования в Украине»: обоснование сущности хореографического педагогического образования; определения общенаучных подходов исследования феномена хореографического педагогического образования; характеристика основных моделей хореографической подготовки специалистов. Предложено моделировать подготовку учителей хореографии с опорой на консолидированный подход, что предусматривает взаимосвязь специальной, педагогической и науч-

но-исследовательской составляющих с одновременным сохранением содержания каждой.

Ключевые слова: хореографическо-педагогическое образование, комплексный научный проект, общенаучные подходы, художественно-ментальный опыт учителей.

Рожко И. В. Мнемотехники в развитии музыкальной памяти младших школьников

В статье рассмотрены общие особенности мнемотехники, происхождение искусства запоминания, существующие мнемотехнические методы и приемы и доказана целесообразность их применения в процессе музыкального обучения детей младшего школьного возраста. Основная часть исследования посвящена проектированию мнемотехник, направленных на совершенствование процессов запоминания, сохранения и воспроизведения музыкального материала младшими школьниками на уроках музыкального искусства. Приведенные автором мнемотехники (метод размещения, облегчающий ученикам запоминание музыкальной информации, метод ассоциаций и примеры его практического применения в вокально-исполнительской деятельности младших школьников, создание искусственных синестезийных ощущений с пояснением значения состояния хроместезии, прием вхождения в текст, или вызов эмпатийных переживаний) будут полезными педагогам-музыкантам на уроках музыкального искусства в начальной школе.

Ключевые слова: музыкальная память, мнемотехника, музыкальное запоминание, ассоциации, синестезия, хроместезия.